

Til beslutningsforslag nr. B 15. Betænkning afgivet af Arbejdsmarkedsudvalget den 24. februar 1999

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om at sikre småbørnsfamilier nedsat arbejdstid

[af Jette Gottlieb (EL) og Frank Aaen (EL)]

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i nogle møder.

Herefter indstiller et *flertal* (Socialdemokratiets, Venstres, Det Konservative Folkepartis, Dansk Folkepartis, Centrum-Demokraternes, Det Radikale Venstres og Kristeligt Folkepartis medlemmer af udvalget) beslutningsforslaget til *forkastelse*.

Et mindretal inden for flertallet (Venstres medlemmer af udvalget) mener ikke, at Folketinget skal til at bestemme, om børnefamilier skal have nedsat arbejdstid eller ej. Venstre mener, at spørgsmålet om nedsat arbejdstid er et arbejdsmarkedsspørgsmål og først og fremmest et spørgsmål for den enkelte forælder. Man skal selv vælge, om man vil prioritere sine børn frem for sit arbejde og sin indtægt, og derfor er det ikke noget, der skal ydes tilskud til, hvorved der skal ske en nedprioritering af andre områder. Derfor afviser Venstre forslaget.

Et andet mindretal inden for flertallet (Kristeligt Folkepartis medlem af udvalget) er enig i sigtet med Enhedslistens beslutningsforslag, nemlig at give børnefamilier bedre mulighed for at være mere sammen med deres børn. Kristeligt Folkeparti finder det dog uhensigtsmæssigt, at kun forældre, der arbejder på fuld tid, er omfattet af Enhedslistens forslag, mens hjemmearbejdende og deltidsarbejdende ikke får gavn af ordningen. Endelig er det en svaghed ved forslaget, at der ikke stilles krav om, at forældrene faktisk anvender den nedsatte arbejdstid til at være mere sammen med deres børn.

Kristeligt Folkeparti skal i stedet pege på partiets beslutningsforslag nr. B 75, B 76 og B 77, der indeholder forslag om ret til deltid for småbørnsfamilier med børn indtil 8 år, udbetaling af en pasnings-ydelse til forældre med børn indtil 3 år, der undlader at anvende eller reducerer anvendelsen af offentlig dagpasning, og forslag om fleksibel børnepasning.

Et *mindretal* (Socialistisk Folkeparti og Enhedslistens medlemmer af udvalget) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

En del af mindretallet (Enhedslistens medlem af udvalget) mener, at en håndsrækning til de klemte børnefamilier, som ville kunne bruges til noget, er muligheden for at kunne nedsætte arbejdstiden f.eks. til 30 timer om ugen med en compensation på maksimale dagpenge. Både HK og FOA har været inde på de samme ideer. Men betingelsen er naturligvis, at arbejdsgiveren ansætter de nødvendige vikarer eller afløser således, at de, der er tilbage på jobbet, ikke skal løbe endnu hurtigere.

Forslaget eller forslag med lignende udgangspunkt har tilsyneladende en vis opbakning i og uden for regeringen. Imellem jul og nytår 1998 fremkom Det Radikales Venstres arbejdsmarkedspolitiske ordfører med et forslag om, at den nuværende mulighed for børnepasningsorlov skulle gøres mere fleksibel, blandt andet ved at give mulighed for, at forældrene bruger den til at nedsætte arbejdstiden i op til et år. Tilsyneladende er Socialdemokratiet ikke helt afvisende over for lignende tanker.

Kristeligt Folkeparti har den 13. januar 1999 fremsat forslag om økonomisk støtte til familier, der helt eller delvis selv passer deres børn. Ordet »delvis« dækker efter Enhedslistens mening over det samme som at give støtte til nedsat arbejdstid.

Det viser, at flere er opmærksomme på problemerne, og mindretallet mener derfor, at der er grund til at sætte dette forslag til fornyet debat.

Når statsministeren i sin berømte nytårstale for 2 år siden blandt andet sagde:

»... der er visse strukturelle rammer, som er med til at bestemme, hvordan børnefamilier trives, men ansvaret er først og fremmest familiernes eget... Børnefamilierne må også selv vælge fra og vælge til og gøre sig klart, at valg af tid erstatter materielle valg.«

Ja så taler statsministeren kun om den gruppe børnefamilier, der har det berømte valg mellem udestuen og nedsat arbejdstid, nemlig de bedre stillede funktionærfamilier.

Statsministeren glemmer, at børnefamilier ikke er en homogen gruppe. De har vidt forskellige betingelser, hvad angår arbejdstid og indkomst.

En undersøgelse fra CASA fra september 1998 viser, at 25 pct. eller hver 4. børnefamilie er i en klemt situation.

Godt 50.000 børn svarende til 6 pct. af alle børn i parfamilier bor sammen med forældre, der begge enten er arbejdsløse eller helt uden for arbejdsstyrken. Aktiveringsregler gør, at også sådanne familier kan have alvorlige problemer med at få dagen til at hænge sammen og med endnu ringere økonomiske betingelser end familier i ordinært lavtlønnet arbejde.

Mange børn vokser op i familier med kun en forælder. Og mange børn vokser op i familier, hvor begge forældre er ufaglærte, og hvor indkomsten er så lav, at det er svært at få økonomien til at hænge sammen, hvis boligforholdene skal være i orden.

Problemerne hos de klemte børnefamilier er ifølge undersøgelsen bl.a.:

- Ustabil tilknytning til arbejdsmarkedet. Især enlige forældre har problemer med, at arbejdstiderne skal passe til institutionernes åbningstider, hvilket betyder et stærkt begrænset udbud.
- Mange arbejdspladser (især offentlige) tager ikke hensyn til enlige forældre, når de skal lægge vagtplaner.
- Syge børn gør hverdagen kaotisk og medfører ofte, at især enlige forældre ikke kan yde den nødvendige omsorg.
- Skiftende arbejdstider kan også være et problem for par, som næsten aldrig ser hinanden.
- Der kan være gæld, f.eks. som følge af skilsmisse, der gør økonomien ekstremt stram.
- Der kan være særlige omsorgsbehov, f.eks. fordi barnet har problemer med sygdom, med at klare skolen, med koncentrationsbesvær og mobning.
- Enlige mødre, som bliver arbejdsløse, kan komme i konflikt med rådighedsreglerne, fordi de ikke kan påtage sig f.eks. butiksarbejde uden for daginstitutionernes åbningstider.

En børnepasningsorlovsydelse på 60 pct. af dagpengene gør reelt orlovsmuligheden uanvendelig for lavtlønnede og enlige børnefamilier. Derfor er det vigtigt at finde nye kombinationsmuligheder, eller muligheder for at lave forsøg med andre typer af mere fleksibel børnepasningsorlov.

En mulighed for i en periode at kunne få nedsat arbejdstid med økonomisk kompensation i form af maksimale dagpenge kunne være det, som giver bedre omsorg til et truet barn, som får en familie med et sygt eller handicappet barn til at undgå skilsmisse eller som får en enlig mor til at komme på fode og kunne klare sig selv på længere sigt.

Carsten Hansen (S) Poul Erik Dyrland (S) fmd. Bjarne Laustsen (S)

Anne-Marie Meldgaard (S) Ole Vagn Christensen (S) Ole Sohn (SF) nfm.

Susanne Clemensen (CD) Anders Samuelsen (RV) Jette Gottlieb (EL) Charlotte Antonsen (V)

Eva Kjer Hansen (V) Ulla Tørnæs (V) Jens Vibjerg (V) Knud Erik Kirkegaard (KF)

Bendt Bendtsen (KF) Mogens Andreasen (DF) Ole M. Nielsen (KRF)

Fremskridtspartiet havde ikke medlemmer i udvalget.